

CSÖRGEY, VEZÉNYI és NÉCSEY kitűnő színes madártábláival szokatlanul gazdagon ékesítve nagy nyeresége egyre izmosodó madárvédelmi irodalmunknak ez az ügyesen megírt kis könyvecske a kert és erdő apró madarairól. Az általános és gyakorlati madárvédelem részén kívül 80 madár jellemző tulajdonságait sorolja föl a kerttulajdonos számára. Valamivel bővebben tárgyalja a védelem gyakorlati részét CSÖRGEY „Madárvédelem a kertben“ című füzeté, melynek 1940-ben megjelent 8-ik módosított kiadását szintén VERTSE egészítette ki újabb adatokkal.

K. Glasewald. Die Vogelwelt eines Laubwirtschaftswaldes der Mark Brandenburg. Verlag J. NEUMANN, Neudamm 1939. 30 S., mit 11 Karten.

A szerző ebben a füzetben arra ad feleletet, milyen madarak fészkelnek, egy brandenburgi lomberdő különböző korú faállományában. Legtöbb faj a természetes viszonyok között feltörő 17 éves fiatalosban és 18 éves bozótban, legkevesebb a 29 és 49 éves faállományú erdő részben fészkel.

Szalay László. Barátunk és ellenségünk az állat. A Magyar Könyvbarátok részére kiadja a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda (Budapest, 1943). 252 o.

A magyar népszerűsítő állattani irodalom kiváló könyve SZALAY „Barátunk és ellenségünk az állat“. A művelt olvasó a munka három főfejezetében: az állat az ember szolgálatában, hasznos és káros állatok, az ember állati ellenségei, feleletet kap mindazokra a kérdésekre, amelyeket joggal föltehet ebben a rendkívül gazdag tárgykörben. Az ornithologus ugyan szerette volna, ha a madarakra vonatkozó adatok kissé több helyet kaptak volna. Így a madártoll ipari feldolgozásáról szóló rész kissé rövidre fogott, a madárhegyek nyújtotta tojás- és hússzüret, továbbá a szobamadarak kimaradtak a könyvből. Az állatok fölismerését a szövegközti 122 vonalas rajz, másrészt a 48 táblán elhelyezett fénykép, melyek közül kitűnnek SCHEERPELTZ bécsi tanár, élő rovakról készített fényképei, könynyíti meg. A Királyi Magyar Egyetemi Nyomda a nehéz idők ellenére igen jó köntösben jelentette meg ezt az irodalmunkban hézagpótló könyvet.

Dr. Zimmermann Gusztáv. A kanárimadár természetrajza, ápolása és betegségei. 65 képpel. Népszerű Természettudományi Könyvtár 20. Királyi Magyar Természettudományi Társulat. Budapest, 1943. V+140 o.

H Í R E K.

A Mosz tisztújító közgyűlése 1941 márc. 13-án. DR. SZALÓKY-NAVRATIL DEZSŐ elnök üdvözlö a nagy számban megjelent tagokat és vendégeket, röviden ismerteti a Szövetség célját és jelenti, hogy a háború alatt is a tagok rendelkezésére állnak. A Szövetség „Értesítője“ azonban már 1939-ben is csak két alkalommal jelenhetett meg, további megjelenését a háború teljesen megakasztotta. DR. GRESCHIK JENŐ ü. v. alelnök beszámolójában jelenti, hogy az elmúlt 3 évben a Szövetség csak 11 havi ülést tartott, amelyeken a tagok 20 előadásban ismertették tanulmányaikat és megfigyeléseiket. 1939 elején megjelent a „Kócsag“ IX—XI. évfolyama (1936—1938), 114 oldalon 35 cikkel, 30 irodalmi ismertetéssel, 1 táblával és 12 szöveggel. Tagjaink közül DR. HOMOKI NAGY ISTVÁN és DR. BERETZK PÉTER katonai szolgálatuk alatt is értékes anyaggal gazdagították

a Nemzeti Múzeum madárgyűjteményét. MOLNÁR BÉLA szorgalmasan folytatta kakuktanulmányait, melyeknek egyik eredménye a magyar kakukfilm megvalósulása. SZTANKOVITS JÁNOS évi pénztári jelentésének bemutatása után a tisztikar visszalép tisztségétől. A közgyűlés úgy határoz, hogy az 1941-től 1943-ig terjedő időszakra a régi tisztikart bízta meg a Szövetség vezetésével. DR. SZALÓKY-NAVRATIL DEZSŐ elnök szívélyes szavakkal megköszöni az ismételten megnyilvánuló bizalmat és fölkéri GESZTI LAJOST, a V. K. M. Oktatófilm Kirendeltség igazgatóját, az intézetében készült magyar kakukfilm bemutatására. GESZTI hangsúlyozza, hogy a bemutatásra kerülő film, melynek címe „A kis kakuk” MOLNÁR BÉLA szarvasi tanár a Holt-Körösön évek óta végzett kakuktanulmányai alapján készült, minden ami a filmben a tudományra vonatkozik MOLNÁR érdeme. A felvételeket 1940 június közepén MOLNÁR BÉLA előkészítése és irányítása mellett KARBÁN filmoperatőr készítette. A pergő film jellemzően mutatta be a nádirigó fészkeiben a kakukporonty kihordását, melyet akkor is folytat, amikor a dajkaszülő a fészken ül, két kakukporonty küzdelmét ugyanabban a fészekben stb. Ezek a szabadban nehezen megfigyelhető jelenetek nagy hatással voltak a nézőkre. Utána GESZTI egy idegen származású bagolyfilmet mutatott be. Azután DR. HOMOKI NAGY ISTVÁN hangulatos előadás keretében kitűnő színes filmfelvételeit mutatta be a Nagy-Alföld állatvilágáról, melyek a környezetet, tájat is jellemzően szemléltették és általános tetszést keltettek. Az elnök javaslatára a Szövetség MOLNÁRnak, GESZTINEK és DR. HOMOKI NAGYnak a HERMAN OTTÓ-érmet adományozta.

A Mosz vetítőestje 1941 november 6-án. A közgyűlésen bemutatott filmek és színes felvételek olyan széleskörű érdeklődést keltettek, hogy Szövetségünk nov. 6-án vetítőest keretében újból bemutatta őket. Ezt a vetítőestet a KORMÁNYZÓ ÚR ÓFÓMÉLTÓSÁGA is megtisztelte magas látogatásával. Nagy érdeklődéssel nézte végig a kakuk- és bagolyfilm bemutatását és fogadta GESZTI igazgatónak a magyar kakukfilm keletkezését ismertető szavait. DR. HOMOKI NAGY színes képeinek sorozatát a nyár folyamán a bakesóról és kiskócsagról készített színes felvételeivel egészítette ki. WEISZ TIBOR a Szegedi Fehértó madarairól mutatta be szép színes felvételeit.

*

Albrecht kir. herceg áldozatkészségének és a biológia iránti érdeklődésének köszönhető, hogy hazánk új biológiai állomással gyarapodott. Az állomás címe: A Magyar Nemzeti Múzeum Albrecht Kir. Herceg Biológiai Állomása Bellye. Vezetője: DR. HOMONNAY NÁNDOR ornithologus, a kolozsvári Ferenc József-Tudományegyetem matem. és természettud. karán „A madarak állatföldrajza, tekintettel a hazai viszonyokra” című tárgykör magántanára és így madártanilag is új értékes megállapításokat várhatunk a Drávaköz nagymúltú területéről.

*

1943 aug. 28-án váratlanul elhunyt Ófelsége III. BORIS, Bulgária királya, a szófiai egyetem matemat. és természettud. fakultásának tb. doktora, botanikus és zoológus, a növénytan és állattan nagy pártfogója, a „Mitteilungen aus den Königl. Naturwiss. Instituten in Sofia” alapítója. A madártanban a *Timaliidae* családba tartozó és a Fülöp-szigeteken élő *Borisia-nem* őrzi emlékét, melyet HACHISUKA japán márki vezetett be az irodalomba. Szövetségünk dísztagját gyászolja az elhunytban.

Meghaltak 1938-ban: Nov. 14-én DR. PHILLIPS JOHN CHARLES 62 éves korában Exeterben, a „Natural History of the Ducks“ (1923—1926) szerzője. Dec. 31-én DR. BALDWIN SAMUEL PRENTISS 70 éves korában Clevelandban, a „Baldwin Bird Research Laboratory“ alapítója. — 1939-ben: Jan. 26-án MESZLENY PÁL 82 éves korában Velencén. Ápr. 23-án dr. BÖKER HANS 52 éves korában Kölnben, egyet. tanár, a gerincesek biológiai anatómiájának kutatója. Máj 23-án DR. STONE WITMER, 1912—1937-ig az amerikai „The Auk“ szerkesztője. Máj. 29-én DR. GRINELL JOSEPH 62 éves korában, Berkeleyben, a „The Condor“ szerkesztője. Okt. 28-án CHRISTOLEIT ERNST 64 éves korában, Kelet-Poroszország madarainak kutatója. Dec. 18-án LILJEFORS BRUNO csaknem 80 éves korában Uppsalában, híres állatfestő. — 1940-ben: Febr. 27-én JOURDAIN F. C. R. 75 éves korában Southbourneban, kiváló angol oológus. Márc. 22-én GRÖNVOLD HENRIK 81 éves korában Angliában, híres madárfestő. Júl. 16-án DR. KOENIG ALEXANDER 83 éves korában Blücherhof nevű birtokán, a nagyszabású bonni Museum-Koenig alapítója. — 1941-ben: Máj. 26-án DR. RÖRIG GEORG 76 éves korában Görlitzben, erdészeti és mezőgazdasági zoológus, madarak gyomor- és köpötttartalmának vizsgálója. Júl. 6-án DR. REICHENOW ANTON 93 éves korában Hamburgban, a „Journal für Ornithologie“ volt szerkesztője, az „Ornithologische Monatsberichte“ megalapítója, kiváló szisztematikus, a „Die Vögel Afrikas“ szerzője. Aug. 11-én DR. BANZHAF WALTER a keleti harctéren, német ornithologus. Aug. 25-én DR. SCHARNKE HANS harctéri sebesülésben, fiatal német madáranatomus. Aug. 27-én DR. HENNICKE CARL R. 76 éves korában Geraban, az „Ornithologische Monatsschrift“ és az „Uj Naumann“ szerkesztője. Szept. 20-án HÄRMS MICHAEL 63 éves korában, észt ornithologus, Turkesztánban és Kelet-Perzsiában gyűjtött madarait több múzeum őrzi. — 1942-ben: Febr. 16-án gróf ARRIGONI DEGLI ODDI ETTORE 74 éves korában, kiváló olasz ornithologus, több kézikönyv szerzője. Ápr. 16-án DR. HELMS OTTO csaknem 76 éves korában, dán ornithologus. Nov. 21-én DR. LÖNNBERG EINAR 76 éves korában, a stockholmi Természettud. Múzeum gerincesek osztályának volt igazgatója, a „Fauna och Flora“ alapítója. — 1943-ban: Máj. 17-én DR. KLEIN EDUARD, bolgár ornithologus. Jún. 20-án DR. SIEWERT HORST kitünő német madárfényképész.

*

Melléklet a „Kócsag“ jelen évfolyamához: DR. HOMONNAY N. A tudományos kutatás etikájáról.